

TOILA VALLA LEHT

Nr 177, APRILL 2021

Kohtla-Nõmme Kool. Foto: Kohtla-Nõmme Kooli Facebook

Valla koolid

muutuste tuules

Kohtla-Nõmme Kooli eskiislahendus on justkui ellu ärganud ning algselt utoopiana tundunud plaan näib aina reaalsem. Suur rõõm on tõdeda, et kõikide kohustuste juures, mida omavalitsus peab kandma, suudame ühe prioriteedina hoida haridust. Koostöös arhitektidega valminud Toila Gümnaasiumi ja Kohtla-Nõmme Kooli eskiislahendused on selle suurepärase näited. Kohtla-Nõmme Kooli eskiislahendustest sai rääkida ka novembrikuu Toila valla lehes, kuid tänaseks oleme astunud sellest sammuke-se edasi. Toila valla eelarve on kinnitatud ning seal on planeeritud vahendid ka Kohtla-Nõmme Kooli projekteerimisele vastavalt loodud lahendusele.

Oleme arhitektidega ühenduses, et vaadata veelkord üle olemasolev projekt. Peamised küsimused puudutavad just lasteaia osa. Kas meil on seal ikka vajadustele vastavalt ruumi planeeritud või kas oleme oma lahendusega piisavalt kaasaegsed ning lapse huvisid arvestavad? Oma tegevusega kujundame hetkel jätkusuutlikku tulevikku. Ikka selleks, et meie praegused väikesed inimesed saaksid Kohtla-Nõmme Koolis kujuneda ja arenda suureks, targaks, õnnelikuks kodanikuks. Kool mängib ühe inimese kujunemisel äärmiselt suurt rolli.

Me soovime luua meie lastele parimat koolikeskkonda. Täna on selgelt tuntav kooli meeskonna energia ning säde, mis majast lausa kiirgab. Kuna vaimne ja füüsiline õpikeskkond on omavahel tihedalt seotud, siis peame tegelema tõsisemalt ka koolimaja endaga. Me võime küsida, milleks panustada raha sinna, kus kõik justkui hiljuti renoveeritud ja korras. Mida seal veel on korda teha? Olemasolevast lahendusest lihtsalt enam ei piisa, kui soovime ajaga kaasas käia

ja väheneva rahvaarvu juures tagada kooli jätkusuutlikkus. Me ei räägi lihtsalt remonditud klasiiruumidest, vaid täiesti teisest kontseptsioonist ja ruumide kasutamise otstarbekusest. Kui me tahame luua kogukonna kooli, siis peame kujundama ka selleks vastava füüsilise keskkonna.

Tänase eskiislahenduse järgi loome me koolile südame. Kaotame ära hämarad nurgatagused ja asendame need avarate ühisruumidega. Kui me räägime kooli südamest, siis me mõtleme I korrust, kus kooli sissepääs on väarikast peauksest ning sealt avaneb ruumikas vaade sööklale, garderoobile, raamatukogule koos mõnusatate õppimise- ja puhkekohtadega. See on suur ja põhimõtteline muutus praeguse koolimajaga võrreldes.

Eskiisi järgi kavandame koolile ka lifti. See loob koolile mitmeid lisaväärtusi, alustades erivajadustega laste liikumise võimaldamisest kuni võimalusteni tagada ligipääsetavus lapsevanematele ja vanavanematele. Kool võiks olla koht, kus päeval toimub õppetöö ning õhtul on fookus huviharidusel. Maja, kus toimub aktiivne tegevus ning kuhu kõik on oodatud. Ei saa jätta mainimata, et noortekeskus võiks olla tulevikus ka koolimajas. Ikka selleks, et noortekeskuse ja kooli vahelist koostööd veelgi rohkem elavdada.

Kohtla-Nõmme Kooli eskiislahendus on leitav ka internetist. Oleme väga avatud ettepanekutele kohtuda inimestega, kes soovivad antud lahendusest lähemalt kuulda.

Eskiisiga on tänaseks tutvunud vallavolikogu hariduskomisjon ja majanduskomisjon. Aktiivselt on kaasa rääkinud Kohtla-Nõmme Kooli töötajad ning kooli hoolekogu.

Kaasajastatud ja meeldiva õpikeskkonna loomisega tunnustame koolis südamega tehtavat tööd, motiveerime ja innustame Kohtla-Nõm-

me Kooli praegusi ning tulevase õpilasi.

Kerda Eiert

haridusspetsialist

KOMMENTAAR

Arhitekt Katrin Koov

Toila vald on eeskujulikult alustanud koolide uuendamist põhjalikust analüüsist ja vajaduste kaardistamisest. Seda on rõõm tunnustada, sest hea kooliruum algab heast lähteülesandest. Üksnes tehnilistest nõuetest, normidest ja määrustest ei sünni terviklikku, õppijasõbralikku ja omanäolist koolikeskkonda, selleks on vaja rohkem panustada ka ideedesse, koostöösse ja arhitektuuri. Nii võib kujundada ka 20. sajandil püstitatud koolihooned ümber tänapäevasteks õppimisruumideks, nagu see on Kohtla-Nõmmel plaanis.

Muutunud õpikäsitus eeldab, et kooliruum innustab õppima, toetab laste sotsiaalseid oskusi ja liikumisharjumusi. Koolikeskkond on vaheldusrikas, paindlik ja mitmekülgseks kasutatav: õppimine ei toimu enam üksnes klasiiruumides, vaid ülesande tegemise koht sõltub selle iseloomust. Õppida saab igal pool – raamatukogus, kohvikus, koridorides, õues; teha rühmatöid, arutelusid või individuaalseid uuringuid. Seda peavad ümberkujundatud kooliruumid toetama.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata just õuesõppele, sest see pakub väga mitmekesiseid võimalusi, tugevdab laste tervist ja rikastab koolipäeva. Tänapäevane koolikeskkond toetab laste kujunemist iseseisvateks, pädevateks, vastutustundlikeks ja hoolivateks ühiskonnaliikmeteks. Hea meel on sellele arhitektina kaasa aidata!

VALLAVANEMA VEERG

Head valla inimesed!

Meeldib see meile või mitte, aga peame tõdema – endiseid aegu tagasi ei saa. COVID nagu iga teine viiruslik haigus oli, on ja jääb meiega erinevates vormides. Viirus ei kao iseenesest, vaid meil tuleb hakata sellega harjuma, õigemini harjutama täisväärtuslikku elu koos viirusega.

Nii nagu iga ravimi toimeained ja mõju ei ole kõigile ühtmoodi sobivad, nii ka COVIDi puhul. Normaalne on, et inimesed kahtleb kõiges, mis on tundmatu, kui peab tegema muudatusi, tegema otsuseid, mille tagajärge ta ei tea. Ka gripi vastu vaksineeritakse ja puukentsfaliidi vastu. Kunagi töid needki vaksineerimised kaasa palju emotsioone ja tekkisid vastunäidustused, millega oleme tänaseks harjunud.

Eestis ja Euroopas on hetkel kasutamiseks loa saanud neli vaktsiini. COVID-19 vaktsiinid on kõik ühtviisi ohutud, efektiivsed ja kvaliteetsed. Hirmud on need, mis meid kõiki kammitsevad. Aga mõtleme nüüd selliselt. 2020 oli eriolukord, kus erineval moel kannatasid kõik, ettevõtted suleti, inimesed jäid sundpuhkustele või kaotasid üldse töö jne. Ega see aasta ka kergem ole. Normaalne elu on segi pööratud. Kõik me võitleme millegi-kellegi eest ja/või millegi-kellegi pärast, kahtleme, keeldume. Aga miks? Kas on meil selleks põhjust? Ja veel palju teisi küsimusi, millele tegelikult vastust anda ei oska või ei taha.

Seetõttu, kui on antud võimalus vaksineerimise kaudu olukorda leevendada, et lapsed saaksid kooli, asutused ja ettevõtted saaksid toimida, inimesed saaksid ringi liikuda ja puhata, toitluskohad saaksid pakkuda rikkalikke toiduvalikuid, turismi- ja piirkonnad elavneksid, põnevad teostatud või teostamisel olevad projektid rakendatud, ei suureneks tööpuudus, aitame riskirühma kuuluvate eakamate inimeste, eesliinitöötajate, elutähtsate teenuste osutajate vaksineerimisele kaasa. Ootame, et ennekoiki need inimesed ise näitaksid üles head tahet ja hoolivust nii iseenda kui oma eakaaslaste suhtes.

AstraZeneca vastu puudus juba algul huvi ja tänaseks päevaks on sellest vaktsiinist saanud kõige kaheldavam vaktsiin. Aga jällegi – seda on juba tuhandetele süstitud ja ka noorematele kui 60+. Mina olen vaksineeritud AstraZeneca vaktsiini-ga. Eesti Linnade ja Valdade Liidu soovitus kõikidele omavalitsusjuhtidele oli, et meie oleme igas omavalitsuses COVIDi protsessi eestvedajad ja oma inimeste elukeskkonna korraldajad ning isikliku eeskujuga võtaksime maha hirmud. Mina oma näitel saan kinnitada, et vaksineerimisele ei järgnenud ühtegi sümptomit ega kõrvalmõju. Pigem tekkis uus energia. Vaksineerimise minikuga mõtlesin ma pigem kõigile neile, kes COVIDi viiruse tagajärjel on surnud, kes läbi põdedes on kogenud tõsiseid tervisehäireid ja kõigile neile, kes tegelikult peavad kannatama piirangutega elu, kui antakse võimalus saada vaktsiin ja saada olla avatud.

Ootasime valitsuse tegevust vaktsiini saamiseks. Nüüd, kus vaktsiinid on olemas, kahtleme.

Soovin kõigile tervist ja loodan mõistlikkusele!

Eve East

vallavanem

Mis kasu on elanikul omavalitsuse rahast?

Kui kõigi 79 omavalitsuse 2020. aasta kulud liita, teeb see kokku 2,46 miljardit eurot. See on niivõrd suur summa, et seda on enamikel meist raske hoomata. Näiteks saaks selle eest ehitada kolm KUMU muuseumi, osta peaaegu 10 Tallinki MyStar laeva või omandada umbes 14% Swedbank pangandus-kontsernist. Ilmselt on rahasummat lihtsam hoomata, kui mõelda: palju see teeb iga elaniku kohta kuus?

Omavalitsused kulutavad iga kuus ühe elaniku kohta 153 eurot. See jaotub väga paljude tegevuste vahel, kuid suurim osa ehk 71 eurot kuus kulub haridusele. Sellest 23 eurot lasteadeadele, 43 eurot üldhariduse andmisele ning neli eurot noorte huvitegevuseks. Hariduskulud moodustavad pea poole omavalitsuste kogukuludest. Kuigi 23 eurot kuus lasteaiale ühe elaniku kohta tundub väike summa, siis ühe lasteai lapse kohta teeb see ca 430 eurot kuus (millest elanik kattis tasudena keskmiselt 11%). Teisel kohal on majandusvaldkond, kus 10 eurot kulub kohalike teede hoiuks ning seitse eurot ühistranspordile. Ülejäänud osas edendatakse turismi ning rahastatakse teadus- ja arendustegevusi.

Omavalitsuste kulud 2020. a elaniku kohta kuus (eurodes)

Inimeste vaba aja ja kultuuri edendamiseks suunavad omavalitsused 15 eurot. Siia kuuluvad elanike sportimise toetamine (nt spordihallid), raamatukogud, rahvakultuuriasutused, munitsipaalteatrid jm. Näiteks võimaldab see meil nautida päeva Tallinna Loomaaia või kiigata Narva linnuse müürit üle lääne tsivilisatsiooni piiri (S. P. Huntingtoni määratlus).

Sotsiaalne kaitse on oma mahult küll eelpool nimetatutega väiksem, kuid mitte sugugi vähem tähtsam. Paljude inimeste jaoks on see isegi kriitilise tähtsusega. Siin makstakse toetusi piltlikult öeldes sünnist surman – alustades sünni- ja ränisatootusega, vajadusel makstes vahepeal ka toimetulekutoetust ning lõpetades koduhooldusteenustega ning hooldus- ja matusetoetusega.

Üldvalitsemiseks kulub 11 eurot kuus, mis peamiselt hõlmab ametnikke jt linna- ja vallavalitsuse töötajaid. Nemad on omavalitsuste teenuste ja arengu korraldamiseks vajalikud inimesed – haridusspetsialistid, sotsiaaltöö ametnikud, noorsootöötajad, keskkonnaspetsialistid, finantstöötajad, juristid jms ning loomulikult ka valla- ja linnaapea. Nende vastutada ja korraldada on, et kohalikud teenused igapäevaselt korrektselt toimiks ning omavalitsus areneks volikogu määratud ja elanike oodatud suunas.

Kõik muud kulud omavalitsuses hõlmavad peamiselt laenu tagasimakseid (kuus eurot inimese kohta kuus), jäätmekorraldust, tänavate puhastust jm (kokku 10 eurot inimese kohta kuus).

Kuigi personali- ja majandamiskulud moodustavad omavalitsuste kuludest kõige suurema osa ehk 63%, siis investeeringu katteks suunatakse ühel või teisel moel 25% kogukuludest, s.o iga elaniku kohta 38 eurot kuus.

Omavalitsuste tulud 2020. a elaniku kohta kuus (eurodes)

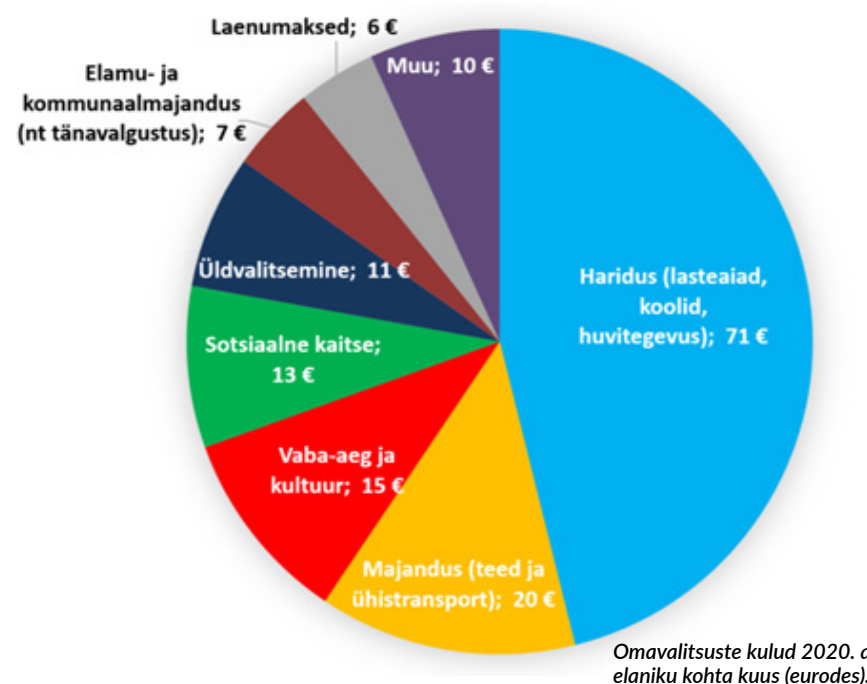
Kõiki neid toetusi ja teenuseid saavad omavalitsused pakkuda tänu maksu- maksjate panusele. Füüsilise isiku tulumaksust, maamaksust ja kohalikest maksudest laekub omavalitsusele 83 eurot kuus iga elaniku kohta. Elanike makstud tulumaks moodustab kõige suurema tüki omavalitsuse tuludest ja seetõttu on väga oluline, et iga elanik oleks sisse kirjutatud oma linna või valda.

Lisaks saadakse oma elanikelt kaupade ja teenuste müügil üheksa eurot (peamiselt lasteai kohatasu). Riigilt laekub juurde 50 eurot toetustena. Nii tuleb riigilt kooliõpetajate palgatoetus, toimetulekutoetuse maksmiseks vajalik raha, toetused kohalikele teedele, lasteaiõpetajatele jne.

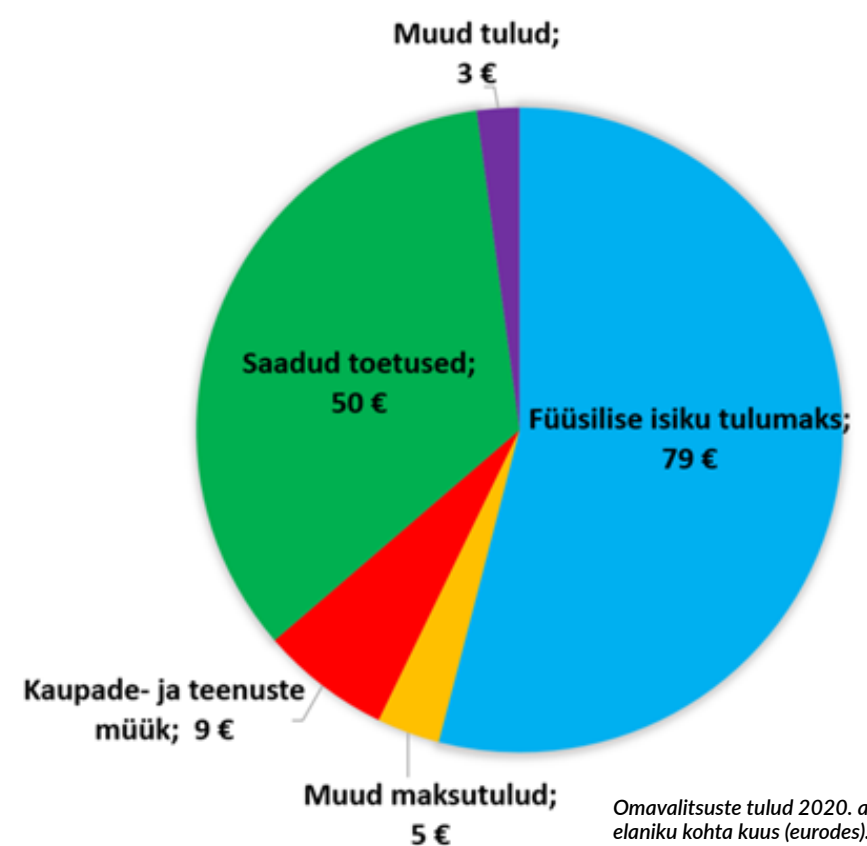
Artiklis kasutatud andmed on võetud veebilehelt riigiraha.fin.ee seisuga 1. märts 2021. Kuna 2020. aasta andmed on veel auditeerimata, võivad need vähesel määral täpsustuda.

Andrus Jõgi

kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise osakonna nõunik

Omavalitsuste kulud 2020. a elaniku kohta kuus (eurodes).

Omavalitsuste tulud 2020. a elaniku kohta kuus (eurodes).

TEADE

Vastavalt Toila Vallavolikogu 24.03.2021 otsusele nr 111 „Vee-ettevõtja ja tema tegevuspiirkonna määramine“ osutab alates 01.04.2021 AS Toila V.V. veeteenust järgmistes piirkondades:

1. Kohtla-Nõmme alevi, Roodu- ja Kohtla külas
2. Vitsiku külas
3. Kabelimetsa- ja Kukruse külas
4. Saka külas

Seoses vee-ettevõtte muutumisega sõlmib AS Toila V.V. kõikide klientidega uued tarbimislepingud. Lepingu sõlmimiseks võtab AS Toila V.V. klientidega ühendust aprillikuu jooksul.

Küsimuste korral palume pöörduda e-posti aadressil vesi@toila.ee või telefonil 339 8285.

TOIMETAJA VEERG

Kuldsete taevavõtmete seas heistub helesinist – õied ja munakoored teavad kevade suurt saladust, millest nad salakirjas teatavad õrnale õhule. Tuuletüdrukud korjavad vahtrapungadelt kastet ja piiluvad kuldnokapuuri, et kasta seal titevarbaid ja kuulata elusädinat.

V. Osila

Jah, kuna praegu on selline aeg, mil järjest rohkem on võimalust veeta aega vabas õhus, siis tuleb tõdeda, et seda elusädinat kostub igal hommikul järjest rohkem ja rohkem. On ju käes aprill – tähtsuse ja ärkamise, uue elu alguse kuu.

Kevad ja lume sulamine toovad tavaliselt välja ka selle, mis talvest järele jäi. Ei nüüd ole aega oodata talgud ega kampaaniaid oma koduümbruse koristamiseks – tuleb haarata luuad ja rehaid ning kätel käia lasta. Eks selle töö käigus tuleb ette ka tule tegemist, olge siis hooolsad, et punane kukk liiga suure kaarega lendu ei läheks.

Jüripäeval, 23. aprillil, kell 21.00 kutsutakse inimesi üle kogu Eesti süütama oma koduhoovis jürituld ja näitama, et Eestimaa küla elab. Järgime ka seejuures tuleohutuse ja Terviseameti nõudeid.

Aprill on ka naljakuu ja eelnevatel aastatel olem meigi oma aprillikuu lehte mõne vimka visanud. Nii et igaks juhaks hoiatan, et kõike, mis käesolevas lehes kirjas, ei maksa päris tõe pähe võtta.

Kuna järgmine Toila valla leht ilmub peale emadepäeva, siis olgu siin etteruttavalt üks luuletus Wimbergilt emadele ja vanaemale saabuvaks emadepäevaks:

Emad silmad kaunid on kui pääsukesed muna. Vaatama neid jääski lummatuna.

Emad kõrvad – need on nagu väikesed öised hiired. Aga lõhnab ta kui päiksekiired.

Mõnikord, kui nalja pärast juuksed patsi ema seab, isa miskipärast muigab – aga miks, vaid tema teab.

Päikeste teie päevadesse, olge ikka hoitud ja terved!
Lea Rand

TOILA VALLA LEHT

Väljaandja:

Toila Vallavalitsus
Pikk 13a, 41702 Toila
toilavv@toila.ee
+372 336 9845
toila.kovtp.ee

Toimetaja:

Kujundus:

Trükk:

Tiraaž:

Lea Rand
Ajakirjastus OÜ
Printall AS
2100

Kaasautorite materjale ootame
iga kuu 25. kuupäevaks
e-maili aadressile lea.rand65@gmail.com

1. aprillist kehtib vallas uus sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord

Antud kord reguleerib sotsiaalhoolekandeline abi andmise, mis oma korda sisaldab sotsiaalteenuste ja toetuste kirjeldust, rahastamist ning taotlemise tingimust ja korda.

Antud korra eesmärk on kirjeldada, millisel viisil kohalik omavalitsus sotsiaalteenust osutab ning mida inimene teenuste ja toetuste taotlemiseks ja saamiseks tegema peab. Õigusaktis reguleeritakse, kellele taotlus tuleb esitada (nt sotsiaaltöötajale, vallavalitsusele), mis andmeid taotluses märkida ja millised dokumendid on vajalik esitada, kas teenuse osutamine otsustatakse haldusakti või -lepinguga ja milles lepingus tingimata kokku lepitakse, millistel alustel käib teenuse eest tasumine (nt päeva või kuu kaupa).

Kohalik omavalitsus on kohaliku sotsiaalhoolekande esmatasandi korraldaja. Korraldamine tähendab abivajaduse märkamist, hindamist ja vajadusele vastava sotsiaalteenuse korraldamist. Abi andmise kord sisaldab kõigi omavalitsuse korraldatavate sotsiaalteenuste (koduteenus; väljaspool isiku kodu osutatav üldhooldusteenus; tugiisikuteenus; täisealise isiku hooldus; isikliku abistaja teenus; varjupaigateenus; turvakoduteenus; sotsiaaltransporditeenus; eluruumi tagamise teenus; võlanõustamisteenus; lapse erivajadustest tulenevad teenused; asendushooldusteenus; järelhooldusteenus; vältimatu sotsiaalabi; toidupangateenus; nõustamisteenused; täiendavad vajaduspõhised sotsiaalteenused) ja hüvitiste (sissetulekust sõltumatud ja sissetulekust sõltuvad toetused) kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

Sotsiaalhoolekande seaduse järgi on igal inimesel õigus saada vajadusele vastavat abi temale vajalikus mahus ja vajalikul määral. Kui omavalit-

suses on vajalikud teenusepakkujad olemas ning abivajajal võimalik teenuse kulusid ise katta, võib kohaliku omavalitsuse kohustus piirduda vaid sobiliku abi väljaselgitamisega. Kui aga sobivat teenusepakkujat pole või ei suuda abivajaja ja tema pere teenuse eest tasuda, peab kohalik omavalitsus leidma teenusepakkuja ja osalema vajadusel ka rahastamises.

Sotsiaalhoolekande seadusest tuleneb omavalitsusele hindamiskohustus, mille raames omavalitsuse sotsiaaltöötaja selgitab välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi. Abivajaduse hindamise järel saab omavalitsuse sotsiaaltöötaja otsustada, milline abi tagab inimese toimetuleku. Kui inimene vajab iseseisva toimetuleku parandamiseks pikaajalist ja mitmekülgset abi, kasutatakse juhtumikorralduse põhimõtet.

Sotsiaalhoolekandes avaldub solidaarsuse põhimõte nii perekonna tasandil kui ka ühiskonnas laiemalt. Perekondlikes suhetes avaldub solidaarsus eelkõige perekonnaliikmete kohustuses abivajajat pereliiget toetada. Ühiskondlikul tasandil tähendab solidaarsuse põhimõte aga seda, et sotsiaalsete riskide realiseerumise korral on igal inimesel õigus saada kohalikult omavalitsuselt vajalikku abi ja toetust, sõltumata sellest, milline on olnud tema senine panus sotsiaalkaitseks.

Abivajaja omavastutus hõlmab ka kohustust menetlusele igakülselt kaasa aidata. See tähendab, et kohaliku omavalitsuse poolt antavate hüvitiste saamiseks peab inimene hüvitise andmise protsessis aktiivselt osalema. Näiteks tuleb kohalikele omavalitsusele esitada vajalikud andmed ja nõutud dokumendid ning teavitada asjaolude muutumisest, kui see võib mõjutada hüvitise (toetuse) saamist.

Abivajaja omavastutus hõlmab ka kohustust menetlusele igakülselt kaasa aidata. See tähendab, et kohaliku omavalitsuse poolt antavate hüvitiste saamiseks peab inimene hüvitise andmise protsessis aktiivselt osalema. Näiteks tuleb kohalikele omavalitsusele esitada vajalikud andmed ja nõutud dokumendid ning teavitada asjaolude muutumisest, kui see võib mõjutada hüvitise (toetuse) saamist.

Täpsemat informatsiooni ja selgitusi saab:

Sotsiaaltöö spetsialist Krista Kool +372 5341 9885; krista.kool@toila.ee

Sotsiaaltöö spetsialist Kersti Tammeaar +372 5331 6693; kersti.tammeaar@toila.ee

Maarika Tarum
abivallavanem

LÜHIDALT

Toila vald on valmis osalema SA Ida-Viru Keskhaigla insuldi arendusprojektis

Eestis haigestub insuldi aastas keskmiselt 3000 inimest. SA Ida-Viru Keskhaigla koos Eesti Haigekassaga piloteerib aastatel 2019-2021 Virumaa piirkonnas insuldi raviteekonna arendusprojekti, mille raames testitakse uudeid raviteekonna lahendusi, kus pannakse suurt rõhku uudsetele digilahendustele.

Üheks loodavaks digilahenduseks

on veebikeskkond Elu Pärast Insulti, mis keskendub elule pärast insulti nii haiglas olles kui haiglast välja kirjutatult ravi jätkamisel ja elumuudatustega toime tulekul.

SA Ida-Viru Keskhaigla loodava veebikeskkonna põhiliseks eesmärgiks on pakkuda insuldi haigestunud inimese või tema lähedasele või üldse insuldiga seotud teemadest huvitunud kiiret teed vastusteni.

Selleks luuakse isikustamata kujul päringute esitamise vorm ning päringutele vastavad oma valdkonna spetsialistid. Tegemist ei ole chatbot reaajas teenusega, vaid päris spetsialist annab vastuse e-posti teel. Projekti kohta saab täpsemalt lugeda siit: www.haigekassa.ee/insuldi-juht-projekt/arendusprojektid

lihtsalt usku, et nad pole maailmas ükski ning võivad kellegi peale loota. Tihti saavad nad oma probleemidest üle ning elavad õnnelikult edasi. Infot programmi kohta annab valla lastekaitse spetsialist Eva Aleksandrina-Stolbova telefonil 5190 6323 või e-posti aadressil eva.aleksandrina@toila.ee. Samuti saab temale teatada abi vajavast lapsest.

TVL

TOIMETAJA KÜSIB

Spordisaalid on suletud, aga tahaksid ikkagi ennast liigutada? Milliseid põnevaid võimalusi väljas liikumiseks pakub välja Toila valla Spordi- ja Kultuurikeskus, küsisin Andrus Lehismetsalt.

19. märtsist kuni 2. aprillini kutsusime liikumishuvilisi QR koodi orienteerumise võistlusele Vokas, Toilas ja Kohtla-Nõmmel.

Orienteeru läbi Toila valla üritusest võttis osa 69 inimest. Kõige suurem osavõtt oli Toila rajal.

Orienteerumismängu eesmärk oli tuua inimesed kodudest välja loodusesse seiklema. Avastama uusi kohti vallas ja tutvuma loodusega. Radade läbimiseks oli aega 1 tund, kuid kirja läksid kõik tulemused, ka need, kes orienteerusid kauem. Rajad on ka edaspidi avatud ning kõik, kes ürituse raames ei jõudnud radasid läbida, saavad seda teha väljaspool arvestust.

Juba maikuus on plaanis teha järgmine orienteerumine, aga siis juba jalgrastastel.

Eesmärk on kaasata veelgi rohkem inimesi välja liikuma, kas siis üksi või koos perega.

Usun, et üritus täitis oma eesmärgi ja oleme avanud ka tagasiside küsimustiku, millele saab vastata www.toilasport.ee/orienteeru.

Märtsi algusest jõuavad kuulamiselamused meie taskusse. Toila podcast'ide sarja idee algataja ja elluviija Kaisa Pukk, miks sündis Toila podcast, mida sealt ja kust seda kuulata saab?

Toila podcast sündis tänu sellele, et elu pandi taas lukku ja kõik üritused keelati ära. Võtsin siis endale eesmärgiks, et see, et midagi teha ei tohi, ei tähenda, et midagi teha ei saa.

Peame natuke rohkem internetimaailma kolima ja seal kuulamiselamusi pakkuma. Ja üleüldse, kui juba unistada, siis suurelt. Miks meil ei võiks kunagi tulevikus olla oma päris raadio ja kindel sagedus, kust Toila valla uudiseid ja just selliseid põnevaid saateid kuulata võiks. Ja veel otsülekandeid kontsertidelt.

Tegelikult on Toila podcast'il mitmeid eesmärke – tutvustada Toila valla inimesi ja nende tegemisi, kutsuda rääkima ka põnevaid üllatusesinijaid. Samas jäädvustada ka meie vanemat generatsiooni, nende tegemisi ja mõtteid.

Ma usun, et selline vanakooli stiilis raadiosaade ehk podcast, mille kohta öeldakse ka taskuhääling, on väga hea viis inimesi kogukonnale lähemalt tutvustada ja põnevat kuulamist nendeni tuua.

Ausalt öeldes on mul pikk nimekiri inimestest, kellega ma vestelda sooviksin, aga ootan väga ka vallaelanike soovitusi, ka vihjeid, kellega teie kuulamissaateid sooviksite. Meie vallas on palju häid, huvitavaid ja inspireerivaid inimesi, kes on väärt lähemalt tutvustamist.

Ja veel! Lisaks sellele, et meil on oodata üllatuskülalisi, on meil oodata ka üllatussaatejuhte.

Podcast'e saab kuulata www.soundcloud.ee/toilapodcast ja www.youtube.com kasutaja Toila valla Spordi- ja Kultuurikeskus nime alt. Mõnusat kuulamist!

Ja kõik vihjed, ettepanekud ja soovitusused tulevikuks on väga-väga oodatud.

TASUB TEADA

Kiire Internet Toila alevikus

Paralleelselt Toila Vallavalitsuse projektiga „Toila ja Voka aleviku tänavavalgustuse taristu renoveerimine“ kavandab Elektrilevi Toila alevikus operaatorineutraalset kiiret internetivõrku. Operaatorineutraalsus tähendab antud juhul olukorda, kus kõigil teenusepakkujatel on võimalus Elektrilevilt kaablit rentida ning konkureerida omavahel parima hinna ja kvaliteedi pakkumisel.

Elektrilevi varasema kogemuse alusel tähendab see klientidele paremaid valikuvõimalusi ning konkurentsitingimustes ka paremat hinda. Kiire interneti võrk rajatakse kohtades, kus toimub tänavavalgustuse taristu renoveerimine kaevemetoodil. Ehk siis kaablid paigaldatakse tänavavalgustuse toitega samasse kaevikusse ning luuakse eraldi liitumispunktid.

Elektrilevi suhtleb kinnistu omanikega otse. Kohtades, kus kaevetööd ei teostata ning tänavavalgustuse renoveerimisel vahetatakse olemasoleva metallposti otsas välja vaid valgusti, kiire internet veel ei jõua. Toila vald on Elektrileviga leppinud kokku, et kõik edaspidised kaevetööd, mida on võimalik kiire interneti kaabli paigaldamisega ühildada, tehakse koostöös.

Toila vallas on Elektrilevi varasemalt rajanud kiire interneti võrgu Kohtla-Nõmme alevis.

TVL

Tööd alustas SOS Peretugevdusprogramm. Peretugevdusprogramm aitab peresid, kellel on keerulised ajad, olgu põhjused ükskõik millised: lapsel esinevad probleemid koolis, elukaaslane on vägivaldne, ema on oma enesekindluse ning eluisu kaotanud, pere ei oska end võlaahelatest välja rabeleda.

Kõige olulisem on pere probleem märgata juba eos – näiteks käib laps lasteaias või koolis ning tal on

sageli riided määrdunud, ta on kogu aeg nälgjane, unine või apaadne. Või näed tuttava lapse ema nutetud silmadega, tunned alkoholilõhna või tajud muul moel, et midagi on viltu. Kui neid inimesi ja peresid õigel ajal märgatakse, saavad nad kiiresti vajalikku toetust, lapsed ei pea kannatama.

Enamikel juhtudel on olemas väljapääs, kui pere saab nõustamist, toetust, vajadusel ravi ning mõnikord vajavad raskustesse sattunud pered

Toila Loomekeskus hakkab teismeikka jõudma

Kõigest võib saada looming, see sõltub vaid tegijast endast.

Osbo

Et kõik algusest peale ära rääkida, tuleb alustada sellest, et 2010. aastal oli MTÜ Toila Loomekeskuse asutajatel suurepärane võimalus külastada Rootsis Gotlandi saart, kus väisati mitmeid käsitööseltse ja loomekeskuseid. See reis andis nii palju inspiratsiooni, et juba aasta pärast, 2011. aasta kevadel, asutasime oma Loomekeskuse siinsamas Toilas. Tänavu saame tähistada Toila Loomekeskuse tegevuse 10. aastapäeva.

Kümme aastat tagasi sai Loomekeskuse pikaajaliseks eesmärgiks luua loometegevuseks sobilik ning inspireeriv keskkond, mille sisu haakuks aktiivselt ümbritseva ruumi ja kogukonna vajadustega. Täna saame öelda, et see eesmärk on täidetud.

Esimesed töötod viisime läbi Toila raamatukogu ruumides. Hiljem võtsime rendile ühe väiksema ruumi Toila Gümnaasiumis, kus tegutsesime ca kuus aastat. Alates 2018. aasta sügisest rendib Loomekeskus oma tegevuseks ruume Vokas, endises EPT olmehoones, aadressil Narva mnt 2. Renditavad ruumid olid esialgu üsna kehvast seisust, kuid see meid ei heidutanud. Küsisime ruumide kordategemiseks projektitoetust LEADER-meetmest, kunstihuvilised naised ja ka nende abikaasad panid ise käed külge ja ehitusfirma abiga said ruumid renoveeritud.

Toila Loomekeskuse peamiseks eesmärgiks on läbi loomemajanduse arendada piirkondlikku koostööd. Idee on koondada kohalikke käsitöötajaid ja huvilisi ning luua loomeinimeste vahel toimivad koostöövõrgustikud.

Loomekeskus on võtnud oma peamiseks ülesandeks loomeprotsesside ergutamist ja suunamist.

Pakkuda loomihuvilistele elamus-, hingelist rahulolu ja võimalusi loominguks tegevuseks inspireerivas keskkonnas.

Loomekeskuse meeskonda on oodatud kõik loomeinimesed ja huvilised, kellel on huvi end loomevaldkonnas arendada ning anda oma panus piirkonna loomemajanduse arengule.

Loomekeskuse põhitegevusteks on aja jooksul kujunenud loovus- ja käsitööteemaliste õppeprogrammide ja koolituste korraldamine, tutvustades seeläbi kohalikule kogukonnale kaasaegset loomemaailma. Väljundite otsimine toodete müügiks ja tootearenduseks. Loomeinimestele kunsti, sh tarbekunsti näituste korraldamine. Erinevate loomealaste ürituste ja koolituste korraldamine.

Loomekeskus üks esimesi projekte oli „Suveülikool noortele Ida-Virumaa kunstnikele“, mille eesmärk oli pakkuda Ida-Virumaa noortele kunstnikele võimalust täiendada oma teadmisi kunsti valdkonnas ja luua läbi ühise kunstilise tegevuse noorte kunstnike võrgustik Ida-Virumaal.

Üks suuremaid projekte oli investeeringuprojekt „Toila Loomekeskuse loomemaja“, mille kaasabil soetati loomekeskusele mööbel ja õmblusmasinad. Kõige põnevam projekt oli koolitusprojekt „Tootearenduskoolitus loovalt mõtlejatele inimestele“, mis andis võimaluse kohalikel loo-

meiniimestel õppida tootearendust ja turundust eesti ühe tuntuima koolitaja Anu-Mall Naaritsa juhendamisel. Veel üks oluline KOPI projekt „Loometegevuse arengut toetavate teenuste investeeringud“ sai teoks 2016. aastal. Selle raames soetati telk, väliinventar ja seadmed, mis toetaksid loometegevust. Samal aastal sai Loomekeskusele soetatud ka kõrgkumusaahi, millega on nüüd võimalik töödelda nii savi kui ka klaasi. Savi ja klaasi töötlemiseks vajalikud seadmed annavad võimaluse kohalikel kogukonnaliikmetel ja huvilistel tegeleda savi- ja klaasmaterjaliga ning õppida erinevaid kaasaegseid töötlemisviise. 2021. aastal alustasime KOPI projekti toel uue koolitussarjaga „Uued ja moodsad tehnoloogiad ning võtted käsitöös“. Paraku on ka meie tegevus seoses kehtivate piirangutega pausile jäänud. Jäeb ainult lootust, et suve poole saame oma õpitubadega jätkata.

Kui kellelgi Toila Loomekeskuse tegevuse ja õpitubade vastu huvi on, siis meie tegemisi saab jälgida Loomekeskuse Facebooki lehel. Sinna saab ka sõnumeid jätta, kui mõne konkreetse teema või õpituba vastu konkreetselt huvi tunnete. Samuti võib kirjutada ja helistada toilaloomeme@gmail.com või tel 5300 5031.

Küllike Kullerkupp,
Aigi Kullerkupp,
Lea Rand

Toila Loomekeskus
koos on mõjusam

Iga laps on väärt jalgratast! Kas ja kuidas saavad Toila valla inimesed aidata?

„Iga lapsele jalgratas“ projekti raames kutsutakse kõiki Eestimaa inimesi üles puudustkannatavatele lastele ja noortele ära kinkima enda kasutuna seisma jäänud jalgrattaid.

Annetatud jalgrattad kogutakse piirkonniti kokku, need saavad vajadusel hoolduse ning seejärel transporditakse kõik jalgrattad üle Eesti asu- vatesse jagamispunktidest, et need sealt siis juba koostöös erinevate organisatsioonide ning kohalike omavalitsuste lastekaitse- ja sotsiaalosakondadega uutele omanikele edasi toimetada. Kõik rattad, mis lastele ja noortele üle antakse

saavad olema liikluskõlblikud, see tähendab, et vajadusel tehakse neile hooldus ning teostatakse väiksemaid parandusöid. Samuti ei lubata tänavatele ühtegi noort ratturit ilma kiivrita ning seepärast antakse rattad üle alati koos kiivriga.

Kuiigi rattaid väljastatakse jooksvalt, saab võimaluse korral suurprojekti finaali toimuma 1. septembril Tallinnas ning suvel piirkondlike vabaõhu üritustena Rakveres, Pärnus ja Tartus.

Projekti eesmärgiks on parandada puuduses elavate laste ja noorte heaolu. Projektiga soovitakse koguda täna-

vu vähemalt 1500 rattast. Kui projekt osutub edukaks, siis soovime sellega kindlasti ka järgmisel aastal jätkata.

Projekti kaaseesmärgiks on ka keskkonnasõbralike tarbimiskäitumiste juurutamine ja propageerimine. Nii rattaga liikumine kui ka rataste taaskasutus lähtuvad rohelisest mõttemaailmast. Rattaga liikumine aitab ka noortel

tervislike liikumisharjumisi omandada.

Kui teil on kodus mõni nukker sõidujanus jalgratas ja tunnete, et tahate anda oma panuse, et mõni laps õnnelikuks saaks, siis www.igalapselale.ee/projektid on see koht, kus on kirjas kogu info, kuidas seda teha.

TVL

Hea nõu lastega peredele

Laste- ja sotsiaalkaitse Liit koostöös Advokatuuriga pakub kevadperioodil rohkem tasuta juriidilisi nõustamisi lapsevanematele. Alates aprillist toimuvad tasuta juriidilised nõustamised lastega peredele! Nõustamised on igal nädalal, nii eesti kui vene keeles.

Nõustamise teemad: perekonnaõigust puudutavad küsimused, lapse õigused, laste õigused suhetes vanematega, vanemate kohustused suhetes lastega, erinevad peremudelid – õigused ja kohustused, üksikvanema õigused, hooldus, eestkostes, lapsendamine jne.

Nõustamine hõlmab ka perekonnaõigusega otseselt seonduvaid õigusvaldkondi (sh pärimisõigust). Nõustamisel tutvustatakse ka riigi õigusabi olemust ja pakutavaid võimalusi. Kui vajad ise või tead kedagi, kellel oleks vaja tasuta kvaliteetset õigusabi perekonnaõiguse teemadel, siis võta ühendust! Nõustamised toimuvad telefoni teel kolmapäeviti kell 15.00-18.00, eelregistreerimisega tööpäeviti 631 1128 või liit@lastekaitseliit.ee

TVL

Uus rongiliin muudab liikumise kiiremaks ja mugavamaks

Kohe peale haldusreformi tekkis vallaelanikel mure, kuidas erinevate valla asulate vahel mugavamalt ja kiiremalt liigelda.

Tänaseks on asutud koostöös Elroniga probleemi- le lahendust otsima.

Esialgu on soov ühendada omavahel Toila-Voka piirkond ja Kohtla-Kohtla-Nõmme.

1. aprillist avati eksperimentaalne rongiliin Oru jaam-Kohtla. Kuni aprilli lõpuni sõidab rong Kohtla jaama ja Oru jaama vahel neli korda päevas. Sõidugraafik on üleval Elroni kodulehel elron.ee/soiduinfo/soiduplaanid

Mai alguses viiakse läbi rahuloluküsitlus ja kui tulemus on positiivne ning reisijaid jätkub, sõlmitakse Toila valla ja Elroni vahel koostöölepe järgmiseks viieks aastaks.

Uudisteagentuur NSR

Kohalikud kogukonnad saavad aprilli lõpuni toetust taotleda

1. aprillist avaneb kohaliku omaalgatuse programmi kevadvoor, kust kogukondadesse panustavad mittetulundusühingud ja sihtasutused saavad taas oma tegevuseks toetust küsida. Maksimaalne toetussumma on kuni 4000 eurot ühe projekti kohta, taotlemise tähtaeg on 30. aprill.

„Sel aastal toetame kogukondi oma piirkonna arendamisel kokku ca 1,25 miljoni euroga, mis on traditsiooniliselt olnud oluline tugi, et korraldada ühtekuuluvust suu-

rendavaid üritusi, külapäevi, koolitusi või teha ära mõni kaua oodatud väikeinvesteering – näiteks rajada külaplats või mänguväljak,“ ütles riigihalduse minister Jaak Aab. „Arvestades COVID olukorda võiks sel aastal olla leidlik ja mõelda ajutiselt rohkem sellistele projektiideedele, mis aitaksid tugevaid kogukondi hoida ja arendada ka ilma füüsiliselt kokku saamata.“

Riigi Tugiteenuste Kes- kuse elu- ja ettevõtluskesk- konna talituse juhataja Lauri

Alveri sõnul on programm kogukondade seas populaarne. „See programm on aastate jooksul aidanud üle Eesti väga paljudel kogukondadel midagi olulist ära teha. Ainuüksi eelmisel aastal toetasime üle Eesti 386 erinevat ühendust ning 484 projekti kokku 1,23 miljoni euroga,“ rääkis Alver programmi varasematest mahtudest.

Kohaliku omaalgatuse programmiga soovitakse kaasa aidata tugevate ja omaalgatu- sel põhinevate kogukondade

tekkimisele ning püsimisele. Toetust saab taotleda kahest meetmest. Kogukonna arengu meetmega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevnemisse ja tõhusama koostöö tekkesse ning maksimaalne toetussumma on 2500 eurot. Investeeringute ja kogukonnateenuste arendamise meetmega panustatakse kogukonnale vajalike ja kogukonnaliikmete ühisteg- vust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide

rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse, maksi- maalne toetus on 4000 eurot.

Toetust saavad taotleda avalikes huvides oma piir- konna heaks tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, kus ei osale liik- mena omavalitsus ega riik ja mille liikmetest äriühingud ei moodusta rohkem kui poole. Maksimaalne toetussumma esitatud projekti kohta on ole- nevalt tegevusest kuni 4000 eurot ning omafinantseering

peab olema 10% projekti ko- gumaksumusest. Taotlemine toimub elektrooniliselt e-toetuse süsteemis, kuhu saab taotlusi esitada kuni 30. aprillini kell 16.30. Taotlus- vooru viivad läbi maakondli- kud arendusorganisatsioonid, meie piirkonnas siis Ida-Viru- maa Omavalitsuste Liit.

Täpsem info ja juhendid on 1. aprillist leitavad IVOLi ko- dulehel, programmi määru- sega saab tutvuda Riigi Teata- jas.

TVL

Foto: Lea Rand

Punane kukk ei mõista nalja

Soojad kevadpäevad sulatavad lume ning toovad nähtavale kuivanud rohu, ahvatledes inimesi seda põletama. Igal kevadel saavad päästjad hulgaliselt väljakutseid kulu- ja prahipõlengutele.

da päästkeskuse ennetusbüroo juhataja Jaak Kirsipuu rääkis, et kulupõlengud saavad alguse hooletusest, näiteks auto aknast välja visatud põlevast suitsukonist või sihilikult süüdatud kuivanud rohust. Probleemiks on ka suures koguses niitmata jäetud maa, millel sellised põlengud üldse aset leida saavad.

Päästjad juhivad tähelepanu, et kulupõleng on väga ohtlik ning kulupõletamine on keelatud. Sageli süütab kulu hooletult visatud tikk või suitsukoni, kulupõleng levib omakorda hoonetele või metsa. Kahjuks on kulupõlengute ohvriks langenud ka inimesi.

Tuli levib väga kiiresti ja kogemusteta inimene ei saa selle kustutamiseks juba mõne hetke pärast omal jõul hakkama. Samuti võib juhtuda, et kulupõlengu kustutamisega hõivatud päästemeeskonnad ei jõua piisavalt kiiresti abivajajani, kui samal ajal leiab aset teine õnnetus. Ennetusbüroo juhataja tuletas meelde, et kulupõletajaid ning hooletuid lõkketegijaid ähvardab kuni 1200 euro suurune rahaträhv. Lisaks tuleb kulupõlengu põhjustajal hüvitada keskkonnale tekitatud kahju, kuna hukkuvad madalas heinas elutsevad pisikesed loomad ja pesitsemist alustanud linnud.

[Enne millegi põletamist peab meelde tuletama ohutusnõuded.](#)

Kevad on saabunud ja inimesed alustavad aias koristustöödega. Enne lõkke tegemist tuleb uurida kohaliku omavalitsuse õigusakte – tiheasustusalal võib olla lõkke tegemine

keelatud või siis on määratud, mida lõkkes põletada tohib.

Lõkkeaseme ümbrus tuleb hoida vähemalt poole meetri ulatuses puhas süttivast materjalist, et lahtine leek, kõrge temperatuur või sädemed seda ei süütaks. Näiteks enne tule tegemist kasta kuiv lõkkekoht ja selle ümbrus veega märjaks.

Tuld võib teha tuulevaikusel või nõrga tuulega (kuni 5,4 m/s). Jälgige ka tuule suunda, et sädemed ei lendaks põlevmaterjalidele või lõkke tegemisega kaasnev suits ei häiriks kaasinimesi.

[Lõkkekoha ohutusvahemaa hoonetest sõltub eelkõige lõkke suurusest.](#)

- Alla ühemeetrise läbimõõduga lõkke peab paiknema vähemalt 10 meetri kaugusel hoonetest ja metsast.

- Üle ühemeetrise läbimõõduga lõkke peab paiknema vähemalt 15 meetri kaugusel hoonetest ja 20 meetri kaugusel metsast.

- Üle kolmemeeetrise läbimõõduga avaliku lõkke (avalikul üritusel tehtav) tegemiseks on tarvis juba päästeasutuse luba.

Lahtist tuld ei tohi jätta järelevalveta isegi mitte hetkeks, sel lastakse lõpuni põleda, kustutatakse veega või summutatakse näiteks liivaga.

Metsas võib lõket teha vaid selleks ette nähtud tähistatud kohas või omaniku loal.

Oluline on jälgida, et lõkkest ei saaks alguse kulupõleng.

Igasugune kulupõletamine on ohtlik ja kõikjal Eestis keelatud.

Lõkkes võib põletada vaid puhasst puitu

Prügi põletamine koduaedades on päevakajaline just kevadel, kui võetakse ette suurpuhastus kodus ja aias. Aiamaal peenraid korrastades või viljapuid lõigates tekib aiaprügi, mida soovitakse lõkkes põletada.

Kuigi aiaprügist vabanemisel tundub põletamine kõige lihtsam viis, on lõkke tegemine paljudes asulates keelatud. Enne aiajäätmete põletamist uuri, kas lõket üldse teha tohib. Täpsed tingimused saad teada oma valla- või linnavalitsusest, need on kirjas kas jäätmehooldus- või heakorreeskirjas.

Kui lõkke tegemine on lubatud, ära lisa sinna olmejäätmeid, vaid põleta ainult kuivi oksa. Puulehed ja muud taimed sobivad paremini kompostimiseks, mitte põletamiseks.

Sageli näeme aga tossamas lõkkeid, kuhu on pandud ka põletamiseks ebasobivaid asju. Äraviskamisele lähivad vanad mööbliesemed, riided, jalanõud, rehvid, ehitusjäätmek, ja muu kasutuks muutunud kraam. Neid asju aga tulle panna kindlasti ei tohi.

Pea meeles, et jäätmete põletamisel kahjustad enda ja naabrite tervist, seetõttu on see ka seadusega keelatud. Jäätmeid lõkkes põletada ei tohi, sest põletamisel tekkinud toksilised ained ei saasta mitte ainult õhku, vaid ladestuvad maapinnale, kandudes sealt edasi põhjavette. Jäätmete põletamisel õhku paiskunud mürgiseid aineid hingame me ise sisse, samad ained langevad aias kasvavatele taimedele ning jõuavad meie hehasse aiasaadustega, näiteks marjade või köögiviljadega. Seepärast ära pane kunagi lõkkesse midagi muud peale kuivade okste, immutamata puidu või kiletamata papi ja paberi.

Prügi põletamisega kaasnevad müüdid on visad kaduma. Sageli arvatakse, et kui vanasti põletati prügi ahjus ja lõkkes, siis järelikult võib seda teha ka nüüd. Aastate jooksul on jäätmed muutunud: kui mõnikümme aastat tagasi pakiti toiduained paberisse ja klaastarasse, siis praegu kasutatakse valdavalt plastpakendeid. Samuti on kasvanud jäätmete hulk, sest tarbimine on muutunud ja suurenenud.

Kõige lihtsam viis jäätmetest va-

Foto: Anneli Vahter

baneda on need liigiti sortida: paberi- ja papijäätmed ning plastpakendid saab viia avalikesse kogumiskonteineritesse, pandimärgiga pudelid taa-rautomaati. Vanad mööbliesemeid, ehitus- ja lammutusjäätmek ning rehvid saab üle anda jäätmejaama.

Reeglid näevad ette, et ka üksikud suvilad peavad liituma korraldatud jäätmeveoga, mis tagab regulaarse segaolmejäätmete äraveo. Talveperioodiks, kui suvemaja ei kasutata, on võimalik leping peatada. Uuri selle kohta kohalikust omavalitsusest.

Lähima jäätmejaama, avaliku pakendikonteineri või vastuse küsimisele, kuhu millised jäätmed viia, leiad

lehel [kuhuviia.ee](#). Kohalike võimaluste kohta saab uurida ka omavalitsuse koostatud jäätmehoolduseeskirjast või valla kodulehelt.

Kas teadsid, et...

Jäätmete koostises on aineid, mis lõkkes põletades vabanevad keskkonda ning võivad tuulega kanduda oma koduaiaist kaugemalegi. Plastide mittetäielikul põlemisel paiskub õhku mürgikokteil, mis sisaldab mh vähki tekitavaid ühendeid. Näiteks tekivad nii dioksiinid, mis on üks mürgisemaid ühendeid, mida inimene on suuteline tekitama – ja seda just kodusel jäätmepõletusel.

Dioksiinid on silmale nähtamatud ja nende mõju inimese tervisele ei avaldu kohe. Sageli võib minna aastaid, enne kui haigusnähud ilmnevad. Mõnel juhul võivad mõjud avalduda alles järglastel. Kõige rohkem tekib dioksiini plastmassi, kilekottide, rehvide, töödeldud puidu ja paberi ning muu taolise põlemisel. Need on pika toimega mürgained, mis sadestuvad mullas ja seejärel köögiviljades, neid süües jõuavad mürgised ained meie organismi.

Mari Kala

Keskonnaameti keskkonnahariduse ja kommunikatsiooniosakond

Foto: Piret Eensoo

Metsloomade ja -lindude lisatoitmisel on sageli kahjulikud tagajärjed

Ehkki talvel on paljude metsloomade ja nende seas lindude toidu hankimise võimalused väiksemad kui soojal ajal, ei tasu inimestel neid siiski iga hinna eest toita. Sageli kaasnevad loomade lisatoitmisega mõjud, mis on pikas plaanis loomadele kahjulikud, kirjutab Keskkonnaameti looduskaitse peaspetsialist Tõnu Talvi. Inimestele meeldib metsloomi toita valikuliselt. Ehkki talv hakkab lõppema, toidavad mõned inimesed metsloomi aastaringiselt. Loomade-lindude lisatoitmine on sageli ajendatud meie soovist loomadega rohkem kohtuda, neid jäädvustada ja lähemalt tundma õppida. Küll aga ei tule me seda tehes selle peale, millist mõju see loomadele avaldab.

Inimese pakutud kergesti kättesaadava sageli ühekiulise ja ebaloomuliku toiduga harjudes minetavad metsloomad oma loomuosad instinktid ja see seab ohtu nende võime looduses omapäi hakkama saada.

Tuhendeid aastaid on paljud liigid kohastunud talveperioodi üleelamiseks rahulikult ta-

liuinakusse jääma. Rändlinnud lendavad talveperioodiks soojematele aladele, kus on sellel ajal neile soodsamad tingimused. Kliimamuutuste ja sellest tulenevalt toitumisvõimaluste avardamise tõttu jääb aga järjest enam rändlinde meile ka talveperioodiks. Muutuvates oludes riskib üha enam isendeid rände ärajätmisega, et neil oleksid kevadel pesituspaikade ja paarilise valikul eelised. Inimesel ei ole mõistlik sellistesse protsessidesse sekkuda ja ebatavalist käitumist soosida.

Aialindude toitmine võib olla põhjendatud vaid külmal ja lumerohkel talvel.

Kuid ka sellel juhul peab silmas pidama, et kord alustatud toitmist ei tohiks enne lume sulamist katki jätta. Samas tuleb arvestada, et toidulaul ja selle naabruses, kus koguneb ebatavaliselt palju loomi, hakkavad levima haigused ja võitluses toidu pärast tekivad vigastused.

Ühelt poolt programmeerime nõnda linde

inimesest sõltuvaks. Teisalt toob lisatoitmine meie lähedale lisaks aialindudele ka teised liigid. Nii võib inimese silme all kujuneda toiduahel, kus linnumajast toidu hankijaid saadavad röövlinnud ja teised kiskjad. Maha pudenenud seemnetest ja muust toituvad ka näiteks pisinärlised.

Üldjuhul saab metsloom ise hakkama ja inimese abi ta ei vaja. Kui kohtud metsloomaga ja arvad, et ta võib vajada abi, helista riigiinfo telefonile 1247. Selle kaudu vahendatakse teave õigetele asutustele vastavalt olukorrale.

Haiguste levimisest metsloomadega kokkupuutumisel

Eesti Maaülikooli loomaarst Madis Leivits: „Viirused, bakterid ja parasiidid on osa looduse mitmekesisusest, neil on komme levida loomade kaudu. Probleem on aga barjäärade kaotamine inimese ja metslooma vahelt, mida soosib ka metsloomade toiduga peibutamine metsast koduõuele. Seal tekitame olukorra, kus palju erinevaid liike – metsloomad, kodu-

loomad ja inimesed – on koos väiksel alal.

Enamasti on just koduloom see, kes meile mõne nakkuse loodusest toob.

Siiski ei tasu unustada, et nakkuste ülekande ei toimu ainult metsast meie kodude suunal – tihti levitame haigustekitajaid hoopis kodudest metsa. Põhjuseid võib leida nii sööda hügieenist kui ka mujalt. Seega tuleb meil loomade abistamisel ja peibutamisel olla väga ettevaatlikud, et me neile hoopis rohkem häda ei teeks.“

Lisateave:

Tõnu Talvi

Keskkonnaameti looduskaitse peaspetsialist
tonu.talvi@keskkonnaamet.ee
501 6869

Madis Leivits

Eesti Maaülikooli loomaarst
mleivits@gmail.com
525 8994

Mere puiestee kõrghaljastuse uuendamine Toilas

Märtsikuu valla lehest sai lugeda Transpordiameti riiklikust projektist rekonstrueerida Kõrve-Toila riigitee 13105. Nimetatud riigitee ulatub Toila- Oru pargini ja alevikus nimetatakse seda maantee osa Mere puiesteks. Kuigi uue maantee ehitustööde käigus langetatakse Mere puiestee äärsed väärrikad puud, ei jää kõrghaljastuse osas uuenduskur tulemata.

Siinkohal tutvustame uuendatud Mere puiestee allepuud Pooppuud (Sorbus intermedia).

Pooppuu (Sorbus intermedia) on roosõieliste sugukonda pihlaka perekonda kuuluv mitmeaastane heitlehine lehtpuu. Ovaalse kuni ümara võrakujuga jämedatüveline puu kasvab 8-10 meetri kõrguseks. Tema pikliku kujuga lehed on madalalt hõlmised, meenutades veidike tamme omi. Lehtede ülalpool on tumeroheline ning veidi läikiv. Viltjate karvadega kaetud alapool paistab eemalt vaadates rohekashallina.

Pooppuu õitseb juuniku alguses, harilikust pihlakast veidi hiljem. Tema valged õied on pihlaka omadest suuremad ja meeldivama lõhnaga. Pooppuu oranžpunased õunviljad, mida nagu harilikul pihlakalgi marjadeks

Pooppuu.

kutsutakse, on mahedama maitsega ja veidi suuremad. Neid on purukstambituna lisatud leivajahule, et rasketel aegadel leivapuudust leevendada. Küllap seepärast on Saaremaal Sõrves pooppuud ka pühaks peetud. Tema viljade seotusele leivaga viitavad mitmed Põhja-Eestist pärinevad rahvapärased nimed: jahumari, lei-

vamarjapuu, leivamarjapõõsas, leivapuu.

Eesti kirjakeelde juurutatud nimetus pooppuu on Saaremaa päritolu ja selle kujunemise kohta teatakse kaht versiooni. Üks neist räägib, et pooppuu väärtuslik puit on võrreldav pöökpuu omaga, mille keskalamaksaks või rootsi tüvest ongi kujunenud eestikeelne nimetus.

Teise oletuse kohaselt tuleneb pooppuu Saaremaal veel praegugi kasutusel olevast papi-puust - seda läänesaartel armastatud õuepuud võib õige suurte eksemplaridena näha kiriklate ümbruses ja surnuaedades.

Pooppuu üsna kitsas levila jääb põhiliselt Rootsi lõunaossa ning saartele. Soomes, kuhu ulatub tema levila kirdepiir, kutsutaksegi pooppuud rootsi pihlakaks (ruotsinpihlaja). Eesti läänesaartel ja Mandri-Eesti äärmises läänes on ta oma levila idapiiril. Pooppuud kasvavad siin sageli kuivemate kasvukohtade alusmetsas, kuid ka klibustel loodudel: mõnel pool Saaremaa läänes on moodustavad pooppuud kadakate kohal ühtlase rinde.

Eestis kasvatatakse pooppuud ilupuuna ka väljaspool tema looduslikku levilat, sest ta on keskmise kasvuga, õitseb rikkalikult, viljad on sügisel kaua dekoratiivsed. Et pooppuu on külmakindel, saab hakkama tolmu- ja suitsurohkes keskkonnas ning pole eriti tundlik heitgaaside suhtes, on ta väga väärtuslik ja hinnatud just linnade haljastuses. Eestis on palju kauneid pooppuu alleesid.

Signe Müür

vallavara- ja heakorraspetsialist

TULE MEILE ÕPPIMA!

Orust tippu!

Toila Gümnaasium

VÕTAB VASTU UUSI ÕPILASI 10. KLASSI

- hea eestikeelne haridus
- looduskannis keskkond
- huvitavad valikkursused

Avaldus ja motivatsioonikiri saata 16.
aprilliks aadressile kool@toila.edu.ee või
tuu kooli kantseleisse.

Avalduse vorm www.toila.edu.ee

Rohkem informatsiooni 3369742

Kooli juurde sõidavad maakonnaliinid 106 ja 108

**SEoses PIIRANGUTEGA PIKENDAMISEGA ON
KÕIK TOILA VALLA RAAMATUKOGUD
LUGEJATELE SULETUD KUNI 25. APRILLINI**

Suletud on ka postipunktid

Voka ja Kohtla-Nõmme raamatukogudes

Pakume kontaktivaba laenutuse võimalust.

Oma soovist anna teada "koduraamatukogule" meili või
telefoni teel.

Tagastatud raamatud saab jätta raamatukogude uste
juures olevatesse kastidesse.

**ALATES 1. MAIST LÕPETAB POSTIPUNKT VOKA
RAAMATUKOGUS TEGEVUSE**